

**การบริหารสถานศึกษาด้านแบบคุณธรรมอาชีวศึกษา : กรณีศึกษา
วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม จังหวัดราชบุรี**
**ADMINISTRATION OF ETHICAL VOCATIONAL EDUCATION INSTITUTIONS :
A CASE STUDY OF PHOTHARAM TECHNICAL COLLEGE,
RATCHABURI PROVINCE**

พระมหาไชยธนอม หาระสาย*, สุภาวดี ภิรมย์รัตน์ และ สิริธร สินจินดาวงศ์
มหาวิทยาลัยศรีปทุม, มหาวิทยาลัยศรีปทุม และ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
PhramahaChaithanom Harasai*, Supawadee Piromrat and Sirinthorn Sinjindawong
Sripatum University, Sripatum University and Sripatum University
*Corresponding Author E-mail: poomin_1990@hotmail.com

(วันที่รับบทความ : ธันวาคม 6, 2566 ; วันที่แก้ไขบทความ : มกราคม 2, 2567 ; วันที่ตอบรับบทความ : มกราคม 7, 2567)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและถอดบทเรียนการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านแบบคุณธรรม : กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม จังหวัดราชบุรี 2) ศึกษาประสิทธิผลที่เกิดขึ้นจากการเป็นสถานศึกษาด้านแบบคุณธรรม โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เน้นวิจัยแบบกรณีศึกษา (Case Study) โดยเลือกกรณีศึกษาแบบกำหนดเกณฑ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ ผู้บริหาร ครูแกนนำ นักเรียนแกนนำ คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้วิจัย คือ ตัวผู้วิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบบันทึกภาคสนาม แบบบันทึกการสังเกต แบบบันทึกการสัมภาษณ์ และรายงานการวิจัยแบบพรรณนา (Description) และพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description)

ผลการวิจัยพบว่า

1. บทเรียนการบริหารโครงการสถานศึกษาด้านแบบคุณธรรม : กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม จังหวัดราชบุรี 3 ด้าน ที่ทำให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จ ประกอบด้วย 1) มีการวางแผน (Planning) การดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอย่างเป็นระบบ ได้แก่ (1) การกำหนดผลงานที่ต้องการ (Output) (2) การกำหนดเค้าโครงการทำงาน (3) การกำหนดกิจกรรม (Activity) และผู้รับผิดชอบ (4) การคิดงบประมาณ (5) การนำแผนไปปฏิบัติ (Implementing) ได้แก่ (1) การมอบหมายการปฏิบัติแก่ผู้รับผิดชอบ (2) การเตรียมการปฏิบัติ ลงมือปฏิบัติหรือดำเนินการ (3) การติดตาม กำกับ ดูแล และช่วยเหลือให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามแผน (4) การติดตาม กำกับ และประเมินผล (Evaluating) ได้แก่ (1) การตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผน (2) การตรวจสอบผลงานว่าเป็นไปตามที่กำหนดไว้ (3) การพิจารณาปัญหาและอุปสรรคที่ต้องการ รวมถึงการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง และ (4) รายงานผลการปฏิบัติงาน

2. ประสิทธิผลที่เกิดขึ้นจากการเป็นสถานศึกษาด้านแบบคุณธรรม 2.1 ประสิทธิผลที่เกิดขึ้นต่อโรงเรียน ได้แก่ 1) ด้านวินัยเพิ่มขึ้น 2) มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองมากขึ้น 3) มีจิตอาสาช่วยงานโรงเรียนและชุมชนมากขึ้น 4) พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง 5) พฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น 6) ผลการสอบวินัยดีขึ้นทั้งโรงเรียน 2.2 ประสิทธิผลที่มีต่อชุมชน ได้แก่ 1) มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมมากขึ้น 2) มีวินัยในตนเองและสังคมมากขึ้น 3) มีจิตอาสาช่วยงานสังคมมากขึ้น 4) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 5) ลดปัญหาอาชญากรรมในชุมชน

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษา, ด้านแบบคุณธรรม, กรณีศึกษา

Abstract

The purposes of this research were: 1) to examine lessons learned on the management of administration of ethical vocational education institutions : a case study of Photharam Technical College in Ratchaburi Province, 2) to study the effectiveness arising from being the exemplary ethical education institution. The qualitative case study methodology was applied by selecting a case study with a criterion set. The key informants were 10 of administrators, master teachers, student leaders,

school committee members and parents. The research tools were the researcher, document analysis forms, field record forms, observation record forms, interview forms, a set of questionnaires and descriptive research reports and analytical description.

The research results found that :

1. Lesson on project management for exemplary ethical education institutions : a case study of Photharam Technical College in Ratchaburi Province, 3 aspects that make the operation successful include : 1) Planning (Planning) the systematic operation of the moral education institution, including (1) Determining the desired results (Output) (2) Determining the work outline (3) Determining activities (Activity) and responsible persons (4) Budgeting, 2) Implementation of the plan (Implementing) includes (1) Assigning implementation to responsible persons (2) Preparing implementation take action or take action (3) Monitoring, supervising, supervising, and helping to ensure compliance with the plan, 3) Monitoring, supervising, and evaluating (Evaluating) including (1) Inspection of operations according to plan (2) Inspection the work is as specified. (3) Consideration of desired problems and obstacles, Including corrections and improvements so that they can be put into practice and (4) Performance reports.

2. Effectiveness that arises from being an exemplary ethical educational institution 2.1 Effectiveness that occurs to the school includes 1) Increased discipline 2) Increased responsibility for one's own duties 3) Increased volunteerism to help with school and community work 4) Unwanted behavior decreased 5) Desired behavior increased 6) V-NET test results improved throughout the school, 2.2 Effectiveness towards the community includes 1) Having more responsibility towards oneself and society 2) Having more self-discipline and society 3) Having more volunteer spirit to help with social work 4) Behaving as a good example 5) Reducing problems crime in the community.

Keywords : School Administration, Ethical Model, Case Study

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกยุคปัจจุบันเป็นยุคศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีมีการพัฒนาให้ทันสมัย การติดต่อสื่อสาร การคมนาคมรวดเร็วมากขึ้น การปรับตัวเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการบริหารจัดการด้านการศึกษาจะต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ให้ทันยุคสมัยและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ในเท่าทันยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้ คุณธรรม จริยธรรมซึ่งเป็นสิ่งดีงามที่ควรจรรโลงไว้ แต่ในภาวะปัจจุบันเห็นปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม สถาบันการศึกษาไม่สามารถเตรียมคนดีให้สังคมได้ ขาดคุณธรรม จริยธรรมก่อให้เกิดปัญหาสังคมมากมาย ส่วนในด้านสถาบันการศึกษาที่เป็นแหล่งบ่มเพาะวิชาความรู้และคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน ซึ่งเป็นความหวังของสังคมในการสร้างคนดีให้กับสังคมประเทศชาติ ในการพัฒนาและปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้กับนักเรียนนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะนักเรียนคือทรัพยากรของชาติที่จะเติบโตขึ้นเป็นกำลังของประเทศชาติ ฉะนั้นทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการอบรมบ่มเพาะหรือให้ผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาทุกภาคส่วนต้องผนึกกำลังกันจึงจะประสบความสำเร็จสอดคล้องกับงานวิจัยของสมปอง ใจดีเฉย และคณะ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมโดยเฉพาะในระดับโรงเรียนก็คือ การสอนจริยธรรมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อสร้างคุณลักษณะของพลเมืองให้มีคุณธรรมจริยธรรม บุคลิกลักษณะ อุปนิสัยและพฤติกรรมให้เป็นคนดีมีศีลธรรมตามความต้องการของประเทศชาติโดยผ่านโครงการโรงเรียนคุณธรรม (ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2559 : 18-23) และต่อมาพัฒนาเป็นโครงการสถานศึกษาต้นแบบคุณธรรมซึ่งเป็นการดำเนินงานเพื่อสืบสานพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรรัชกาลที่ 9 และตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรรัชกาลที่ 10 ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการดำเนินงานตามนโยบายภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม โดยร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในฐานะผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาสำหรับเยาวชน

ส่วนใหญ่ของประเทศให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ อีกทั้งรับผิดชอบในการจัดการศึกษาเพื่อให้เยาวชนทุกคนมีความรู้ความสามารถ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข (เกษม วัฒนชัย, 2557) ซึ่งลักษณะรูปแบบของสถานศึกษาต้นแบบคุณธรรมนั้น เป็นเรื่องไม่ซับซ้อนและทำได้ง่าย เป็นการลงทุนต่ำแต่ได้กำไรมาก และสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนได้จริง โดยหลักการของสถานศึกษาต้นแบบคุณธรรมสามารถนำไปใช้ได้กับโรงเรียนในทุกศาสนา ไม่ผูกขาดกับศาสนาใดศาสนาหนึ่งเปรียบเสมือนเป็นคุณธรรมสากล ที่จะช่วยให้พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ในสถานศึกษา “ลดลง” และส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ “เพิ่มขึ้น”ซึ่งนับเป็นการพัฒนาเยาวชน ผู้ปกครอง และชุมชนได้อย่างยั่งยืน

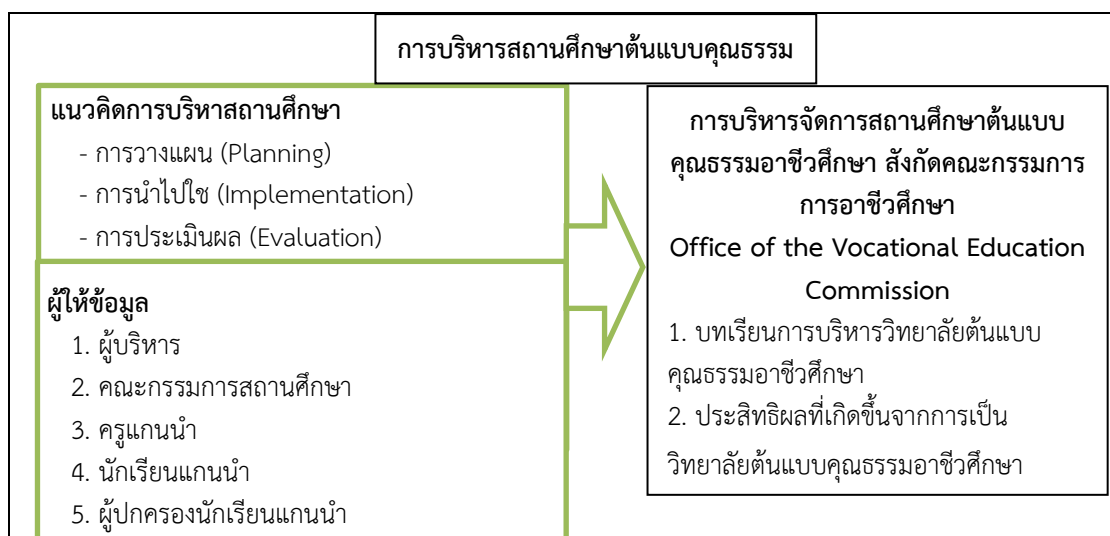
ในบริบทของสถาบันอาชีวศึกษาของไทยเป็นสถานศึกษาที่มีเยาวชนอยู่ในวัยเสี่ยงที่สุดด้านจริยธรรม คุณธรรม มีปัญหาหนักที่สุด ทั้งปัญหาผู้สูบบุหรี่ ปัญหาทะเลาะวิวาททั้งในสถาบันและต่างสถาบัน ปัญหาการใช้ยาเสพติด ผู้บริหารและครูอาจารย์ต่างตระหนักถึงปัญหาเหล่านี้และพยายามแก้ปัญหาโดยตลอด มีทั้งการส่งไปฝึกวินัยในค่ายทหาร การส่งเข้าโครงการอบรมศีลธรรมในวัด โครงการนิมนต์พระมาเทศน์สอนในโรงเรียน โดยคาดหวังว่ากิจกรรมเหล่านั้นจะสามารถช่วยกล่อมเกลาคิดใจของเยาวชน ให้มีความสำนึกในหน้าที่ของตน และเป็นการลดปัญหาสังคมอีกทางหนึ่งด้วย ดังนั้น การแก้ปัญหาโดยการบูรณาการค่ายคุณธรรมเชิงพุทธให้เหมาะกับนักเรียนอาชีวศึกษา จึงเป็นทางออกที่น่าจะแก้ปัญหาได้ดีกว่ามาตรการทางด้านกฎหมาย (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560 : 1-3) โดยส่วนของสถาบันอาชีวศึกษาเองไม่ได้ทำหน้าที่เป็นสถาบันการสอนอย่างเดียวแต่ยังเป็นที่รวมของคน ทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมขึ้น การเรียนรู้ทางวิชาชีพ และประกอบอาชีพให้เป็นคนที่ มีคุณภาพสูง เป็นคนดีมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับจะต้องผ่านการอบรมหล่อหลอม ด้านคุณธรรมมาแล้วพอสมควร เป็นการฝึกฝนตนเองให้มีจิตสำนึกแห่งความเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ ซึ่งโครงการสถานศึกษาต้นแบบคุณธรรมจึงเกิดขึ้นเพราะมีงานวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่า การที่จะพัฒนาบ่มเพาะคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียนนั้น สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของนักเรียนที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม และรู้จักการเรียนรู้ที่จะอยู่ในสังคม (พระครูปลัดวิสุทธิ์ นริสโร (ชาวเกตุ) และอุทัย สติมัน, 2558 : 85) ด้วยความสำคัญของสถานศึกษานี้กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ริเริ่มโครงการสถานศึกษาต้นแบบคุณธรรม มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ตระหนักรู้ และซึมซับในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม โดยอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนเข้ามาดำเนินการ พร้อมทั้งมีการกำหนดวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัดและเป้าหมายของสถานศึกษาต้นแบบคุณธรรม โดยได้กำหนดกรอบแนวคิดการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ผู้บริหาร ครู นักเรียน คือ คุณธรรมด้านความพอเพียง กตัญญูซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ อุดมการณ์ คุณธรรม อีกทั้งได้กำหนดตัวชี้วัดวิทยาลัยคุณธรรมอีก 7 ด้าน เพื่อให้การดำเนินงานโครงการมีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน (ธนวัน สายเนตร และคณะ, 2562 : 362-379)

จากสภาพของปัญหา ผลกระทบ และความสำคัญของปัญหาดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษา และพบว่า วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม จังหวัดราชบุรี เป็นสถานศึกษาต้นแบบคุณธรรมจึงสนใจจะศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาต้นแบบสถานศึกษาคุณธรรมได้ เพื่อนำไปปรับประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมสนับสนุนการบริหารงานสถานศึกษาคุณธรรมอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเป็นการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความยั่งยืน มั่นคง ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและถอดบทเรียนการบริหารจัดการสถานศึกษาต้นแบบคุณธรรม : กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลที่เกิดขึ้นจากการเป็นสถานศึกษาต้นแบบคุณธรรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหาร ครูแกนนำ นักเรียนแกนนำ คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพนั้น คือ ตัวผู้วิจัยเอง และคู่มือการจัดเก็บข้อมูลภาคสนาม พร้อมได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยเรื่อง “กรณีศึกษา : วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม จังหวัดราชบุรี”
2. แบบบันทึกภาคสนามงานวิจัยเรื่อง “กรณีศึกษา : วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม จังหวัดราชบุรี”
3. แบบบันทึกการสังเกตงานวิจัยเรื่อง “กรณีศึกษา : วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม จังหวัดราชบุรี”
4. แบบบันทึกการสัมภาษณ์งานวิจัยเรื่อง เรื่อง “กรณีศึกษา : วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม จังหวัดราชบุรี”

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นจากการเป็นวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรมงานวิจัยเรื่อง เรื่อง “กรณีศึกษา : วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม จังหวัดราชบุรี” โดยมีขั้นตอนในการสร้างและจัดทำเครื่องมือ ดังนี้

- 1) ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) ศึกษาวิธีการสร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ตามแนวของบุญชม ศรีสะอาด (2560)
- 3) สร้างเครื่องมือตามโครงสร้างที่ได้กำหนดไว้ตามแนวทางที่ได้ศึกษา
- 4) นำเครื่องมือที่สร้างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา รูปแบบและ การใช้ภาษา จากนั้นจึงเสนอแบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ ที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษานำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบพิจารณาความสอดคล้องของคำถามกับแนวทางการบริหารวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรมแล้วเลือกคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป
- 5) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำกลับไปจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปจัดเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเตรียมตัวในการศึกษาภาคสนาม

เมื่อคณะผู้วิจัยได้รับการอนุญาตให้ทำการวิจัยในเรื่อง กรณีศึกษา : วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม จังหวัดราชบุรี แล้วได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. คณะผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม ส่งผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคโพธาราม จังหวัดราชบุรี กรณีศึกษาที่ได้คัดเลือกไว้ เพื่อเข้าไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. คณะผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามของกรณีศึกษา
3. คณะผู้วิจัยทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการ ขั้นตอน และประเด็นในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกต สัมภาษณ์ ใช้แบบประเมิน การสนทนากลุ่มและจากการวิเคราะห์เอกสาร
4. จัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ได้แก่ สมุดบันทึก แฟ้มเก็บรวบรวมข้อมูลและเอกสาร กล้องถ่ายรูป เครื่องสำเนาเอกสาร ฯลฯ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรมกรณีศึกษาโดยมีรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรม โดยผู้วิจัยใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ และการศึกษาเอกสาร ข้อมูลที่ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวม ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรม เช่น ที่ตั้ง สถานที่ในท้องถิ่น ชุมชน สภาพชั้นเรียนรวมถึงสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรม เป็นต้น

2. ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการบริหารโครงการวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรม โดยผู้วิจัยใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสาร และการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมตามกระบวนการ 6 ขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้

3. ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลที่เกิดขึ้นจากการเป็นวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรม โดยใช้แบบประเมินเพื่อทราบผลของการดำเนินโครงการ การวิจัยครั้งนี้ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ครบคลุม และเพื่อตอบปัญหาวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

3.1 การวิเคราะห์เอกสาร โดยผู้วิจัยศึกษาเอกสารและใช้ข้อมูลประกอบการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1) ศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโครงการศึกษาวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรม เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยและเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยต่อไป

2) ศึกษาสภาพทั่วไปของวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรม และสภาพบริบทชุมชนท้องถิ่นบริเวณวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรม

3) ศึกษาเอกสารของวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรม เช่น แผนปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา สารสนเทศทางการศึกษาของสถานศึกษา เช่น หลักสูตรสถานศึกษา เอกสารโครงการ แผนการจัดการเรียนรู้ด้านคุณธรรม แฟ้มผลงานและกิจกรรมต่าง ๆ ผลงานของวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรม ผลงานผู้บริหารและบุคลากรในวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรม เพื่อตอบคำถามวิจัยเกี่ยวกับการบริหารโครงการวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรมกรณีศึกษา : วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม จังหวัดราชบุรี

3.2 การสังเกต ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม โดยการสังเกตสภาพวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรม บริบทท้องถิ่น ชุมชน การบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหาร การจัดการเรียนรู้ของครู รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรมจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการทำโครงการคุณธรรม หรือเพื่อขับเคลื่อนวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรมกรณีศึกษา : วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม จังหวัดราชบุรี เพื่อนำมาพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนมีคุณธรรมจริยธรรม

3.3 การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากบุคคลหลากหลายกลุ่มซึ่งอยู่ในสภาพความเป็นจริงนั้น บุคคลมีความแตกต่างกันทางด้านภูมิหลัง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการสัมภาษณ์ทั้งอย่างเป็นทางการ (Formal Interview) และไม่เป็นทางการ (Informal Interview) โดยผู้วิจัยเน้นการพูดคุยแบบธรรมชาติเป็นกันเองเพื่อให้ผู้ให้มีความเชื่อมั่นในผู้วิจัย และให้ข้อมูลได้มากที่สุด โดยวิธีการ ดังนี้ (สุภางค์ จันทวานิช, 2561)

1) การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Formal Interview) โดยการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในการศึกษาอย่างกว้าง ๆ เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลมีอิสระในการตอบ

2) การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Interview) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหารโรงเรียน คณะครูบุคลากรของโรงเรียน ครูแกนนำ นักเรียนแกนนำ ด้วยการกำหนดกรอบการสัมภาษณ์อย่างกว้าง ๆ ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ

- (1) แบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบของผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถตอบคำถามได้อย่างเต็มที่และอิสระ
- (2) แบบมีจุดสนใจเฉพาะหรือแบบเจาะลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการ
- (3) แบบตะล่อมกล่อมเกล่า เป็นการสัมภาษณ์เพื่อให้ทราบความรู้สึกนึกคิดและทัศนคติของคนที่อยู่ในสนามที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นวิธีการที่ผู้วิจัยต้องระมัดระวังคำถามเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลเปิดเผยข้อมูลให้มากที่สุด
- (4) สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นการสัมภาษณ์ในกรณีที่เฉพาะบางเรื่องที่มีผู้รู้และอธิบายได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลกรณีศึกษาด้วยวิธีการ ดังนี้

1. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยเน้นเนื้อหาที่อิงจากกรอบแนวคิดการวิจัย และสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างถูกต้องตรงประเด็น
2. การวิเคราะห์แบบสร้างข้อสรุป คือ การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Analysis) ใช้การตีความหมายเพื่อสร้างข้อสรุปจากเหตุการณ์ที่ได้จากการสังเกตสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์เอกสาร พร้อมทั้งใช้วิธีการวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล
3. การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) คือ การจำแนกข้อมูลเป็นชนิด ๆ โดยการใช้แนวคิดทฤษฎีและแบบไม่ใช้แนวคิดทฤษฎี
4. การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล คือ การที่ผู้วิจัยนำเอาเหตุการณ์ที่ได้จากการจำแนกข้อมูลแล้วนั้นมาเปรียบเทียบกัน การใช้วิธีการเปรียบเทียบหรือวิเคราะห์เช่นนี้ จะนำไปสู่การสร้างข้อสรุปเชิงนามธรรมและการสร้างทฤษฎีโดยใช้วิธีการสร้างข้อสรุปจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบ (Constant Comparative Analysis)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ถอดบทเรียนการบริหารสถานศึกษาต้นแบบคุณธรรมฯ วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม จังหวัดราชบุรี

แนวทางการบริหารสถานศึกษา PIE	สถานศึกษาต้นแบบคุณธรรมฯ
1. การวางแผน (Planning)	มีการวางแผน กำหนดกิจกรรม และโครงการต่าง ๆ
2. การนำไปใช้ (Implementation)	ด้านการนำไปปฏิบัติ มีการมอบหมายการปฏิบัติแก่ผู้รับผิดชอบ การเตรียมการปฏิบัติ ลงมือปฏิบัติหรือดำเนินการ และการติดตาม กำกับ ดูแล และช่วยเหลือให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามแผน โดยผู้บริหาร ครู บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ไม่ต้องออกคำสั่ง ใช้จิตสำนึกในการปฏิบัติตน และนำสู่การอบรมสั่งสอนนักเรียน นักศึกษา ส่วนนักเรียนนักศึกษา จะได้รับการปลูกฝังและอบรมก่อนเข้าเรียนในวิทยาลัย ซึ่งแจ้งแนวปฏิบัติตนให้นักเรียนทราบ มอบหมายให้คณะกรรมการโครงการ ครูแกนนำ และนักเรียนแต่ละชมรมนำไปเป็นแนวปฏิบัติ
3. การประเมินผล (Evaluation)	ติดตาม กำกับ และประเมินผล (Evaluating) มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนงานหรือโครงการคุณธรรมฯต่าง ๆ และดำเนินการพัฒนาวิทยาลัยคุณธรรม จริยธรรม ตามโพธารามโมเดล

จากตารางที่ 1 สรุปผลการถอดบทเรียนกรณีศึกษา : วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม จังหวัดราชบุรี ผลจากการวิจัยพบว่า มี 3 ด้านที่ทำให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จ ประกอบด้วย

1.1 ด้านการวางแผน (Planning) การดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอย่างเป็นระบบ พบว่า การกำหนดผลงานที่ต้องการ (Output) การกำหนดเค้าโครงการทำงาน การกำหนดกิจกรรม (Activity) และผู้รับผิดชอบ และการคิดงบประมาณเป็นไปอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการกำหนดผลงานที่ต้องการ (Output) เน้นบุคลากรทุกคนของวิทยาลัยเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เป็นหลักการดำเนินงานที่สำคัญ เพราะต้องให้ทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง คือ ผู้บริหาร ครู นักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษา

คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ต้องรับรู้ถึงกระบวนการพัฒนาตามแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม ไปสู่การเป็น วิทยาลัยต้นแบบคุณธรรมอย่างชัดเจน พร้อมกับเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาบุคลากร ซึ่งเริ่ม จากการร่วมกันกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นและวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในบริบทผู้เรียนอาชีวศึกษาซึ่งเป็นเยาวชนอยู่ในวัย เสี่ยงที่สุดด้านจริยธรรม คุณธรรม มีปัญหามากที่สุด ทั้งปัญหาผู้สูบบุหรี่ ปัญหาทะเลาะวิวาททั้งในสถาบันและต่างสถาบัน ปัญหาการใช้ยาเสพติด เป็นต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการกำหนดเค้าโครงการทำงานจะยึดตามหลักการบริหาร คุณภาพทั่วทั้งองค์กร ดำเนินโครงการตามลำดับขั้นโมเดลการพัฒนาวิทยาลัยคุณธรรม จริยธรรม วิทยาลัยเทคนิค โพธารามขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ได้แก่

ขั้นที่ 1 ตระหนัก : ผู้บริหาร ครู นักเรียน อบรบ ศึกษาดูงาน และสร้างความเข้าใจ ข้อตกลงร่วมกัน

ขั้นที่ 2 เรียนรู้ : ผู้บริหาร ครู นักเรียน ร่วมคิดอัตลักษณ์ “วินัย พอเพียง จิตอาสา” โดยกำหนดกิจกรรม (Activity) และผู้รับผิดชอบ คือ กิจกรรมจิตอาสา โครงการคุณธรรม และกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ทั้งในและนอก วิทยาลัยซึ่งนักศึกษาจะเป็นผู้กำหนดและดำเนินการเองผ่านชมรมที่ตนสังกัด โดยมีครูแกนนำเป็นที่ปรึกษาและครูชมรม วิชาชีพร่วมดำเนินการตามกลยุทธ์พัฒนาวิทยาลัยคุณธรรมซึ่งประกอบด้วย

- ทีมหู ทีมตา ทีมใจ
- ผู้บริหาร คณะครู นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้ปฏิบัติทำสิ่งดีงามร่วมกัน
- ครูทำดีให้เป็นแบบอย่าง พุดสิ่งดี ๆ บ่อย ๆ ทำต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ และให้แรงเสริมทางบวก
- หลัก 5 อ่อน ได้แก่ 1. มืออ่อน 2. ปากอ่อน 3. กายอ่อน 4. หัวอ่อน 5. ใจอ่อน

เนื่องจากเป็นโครงการจิตอาสาจึงมิได้กำหนดงบประมาณในการดำเนินการ

1.2 ด้านการนำแผนไปปฏิบัติ (Implementing) พบว่า มีการมอบหมายการปฏิบัติแก่ผู้รับผิดชอบ การ เตรียมการปฏิบัติ ลงมือปฏิบัติหรือดำเนินการ และการติดตาม กำกับ ดูแล และช่วยเหลือให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามแผน โดยผู้บริหาร ครู บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ไม่ต้องออกคำสั่ง ใช้จิตสำนึกในการปฏิบัติตน และนำสู่การอบรมสั่ง สอนนักเรียน นักศึกษา ส่วนนักเรียนนักศึกษา จะได้รับการปลูกฝังและอบรมก่อนเข้าเรียนในวิทยาลัย ชี้แจงแนวปฏิบัติ ตนให้นักเรียนทราบ มอบหมายให้คณะกรรมการโครงการ ครูแกนนำ และนักเรียนแต่ละชมรมนำไปเป็นแนวปฏิบัติ ด้านการนำแผนไปปฏิบัติ (Implementing) นี้ มีการดำเนินโครงการตามลำดับขั้นโมเดลการพัฒนาวิทยาลัยคุณธรรม จริยธรรม วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม ขั้นที่ 3 ได้แก่

ขั้นที่ 3 ปฏิบัติ : สร้างความตระหนักอย่างสม่ำเสมอ ปฏิบัติ 5 อ่อน

กลยุทธ์ 3 ท. และให้แรงเสริมทางบวก นักเรียนนำเสนอโครงการจิตอาสา

: วินัย - นักเรียนมีสัมมาคารวะ แต่งกายถูกระเบียบไม่ทะเลาะวิวาท

: พอเพียง - ขอยืมยืมได้คืน ไม่ลักขโมย ประหยัดและออม

: จิตอาสา - เสียสละแบ่งปัน ช่วยเหลือโดยสมัครใจและไม่หวังผลตอบแทน

มีการบูรณาการคุณธรรมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรในวิทยาลัย ด้วยการบูรณา การแทรกเข้าทุกสาระการเรียนรู้และทุกกิจกรรมที่โรงเรียนได้จัดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา และนำมาปฏิบัติให้เกิดผล ในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง

1.3 ด้านการติดตาม กำกับ และประเมินผล (Evaluating) พบว่า มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผน เพื่อให้ผลงานเป็นไปตามที่กำหนดไว้ และการพิจารณาปัญหาและอุปสรรคที่ต้องการรวมถึงการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้ สามารถนำไปสู่ภาคปฏิบัติได้จริง และรายงานผลการปฏิบัติงานโดยคณะผู้บริหาร คณะกรรมการโครงการฯและส่วนที่ เกี่ยวข้องมีการประชุมเพื่อสรุปผลรายปี เพื่อติดตาม กำกับ และประเมินผลการดำเนินงาน พิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ในวิทยาลัยโดยกำหนดตามอัตลักษณ์ 3 ด้าน คือ วินัย พอเพียง จิตอาสา เพื่อให้นำมาซึ่งการแก้ปัญหาต่างดังกล่าว โดยครูแกนนำมีการติดตามพฤติกรรมของนักเรียนเชิงสร้างสรรค์ ด้วยพลังบวก และจะใช้แบบสอบถามแสดงความ คิดเห็นให้นักเรียนตอบอย่างอิสระและนำมาวิเคราะห์ถึงปัญหาและหาแนวทางในการแก้ไขประเมินจากแบบประเมินที่ วิทยาลัยให้ผู้เรียนเขียนประเมินและวิเคราะห์นำสู่การรายงานผลการดำเนินโครงการตามกระบวนการทำงานที่กำหนด ด้านการติดตาม กำกับ และประเมินผล (Evaluating)นี้มีการดำเนินโครงการตามลำดับขั้นโมเดลการพัฒนาวิทยาลัย คุณธรรม จริยธรรม วิทยาลัยเทคนิคโพธารามขั้นที่ 4 ได้แก่ ขั้น 4 ประเมินผล : ประเมินผลจากตัวบ่งชี้ตามอัตลักษณ์

ด้านวินัย : มีสัมมาคารวะ ไม่ทะเลาะวิวาท แต่งกายถูกระเบียบ ร่วมกิจกรรมหน้าเสาธงอย่าง เป็นระเบียบ

ด้านพอเพียง : ไม่ลักขโมย ประหยัดและออม ใช้ทรัพยากรของวิทยาลัยอย่างประหยัด

ด้านจิตอาสา : เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือโดยสมัครใจโดยและหวังผลตอบแทน
ตารางที่ 2 ประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นจากการเป็นวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรมอาชีวศึกษา

ประสิทธิภาพที่เกิดขึ้น	
2.1 ประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นต่อโรงเรียน	ได้แก่ 1) ด้านวินัยเพิ่มขึ้น 2) มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเองมากขึ้น 3) มีจิตอาสาช่วยงานโรงเรียนและชุมชนมากขึ้น 4) พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง 5) พฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น 6) ผลการสอบวีเนตดีขึ้นทั้งโรงเรียน
2.2 ประสิทธิภาพที่มีต่อชุมชน	ได้แก่ 1) มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมมากขึ้น 2) มีวินัยในตนเองและสังคมมากขึ้น 3) มีจิตอาสาช่วยงานสังคมมากขึ้น 4) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 5) ลดปัญหาอาชญากรรมในชุมชน

จากตารางที่ 2 ประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นจากการเป็นวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรมอาชีวศึกษาแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นต่อโรงเรียนและประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นต่อชุมชน

2.1 ประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นต่อโรงเรียน การดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรมพิจารณาได้จากผลการดำเนินโครงการบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนประกอบด้วย 1) นักเรียนมีความตระหนักรู้และให้ความร่วมมือในการรักษาความสะอาดมากขึ้น 2) มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเองมากขึ้น 3) มีระเบียบวินัยมากขึ้น 4) พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง 5) พฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น 6) ผลการสอบวีเนตดีขึ้นทั้งโรงเรียน การเป็นวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรมอาชีวศึกษาส่งผลให้เกิดได้รับรางวัลสถานศึกษาคุณธรรมต้นแบบอย่างต่อเนื่องในระดับชาติ มีสถานศึกษาหน่วยงานจำนวนมากมาศึกษาดูงานนำไปสู่การปฏิบัติเป็นสถานศึกษาต้นแบบได้จำนวนมากในเวลาต่อมา นักเรียนนักศึกษาเป็นที่ยอมรับแก่ชุมชน สังคม สถานประกอบการในความเป็นคนดี ไม่มีการทะเลาะวิวาททั้งในและนอกสถานศึกษา และสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองและนักเรียนจนส่งผลต่อปริมาณจำนวนนักเรียน นักศึกษา เพิ่มขึ้นตามลำดับของแต่ละปีขึ้นดังนี้

2.2 ประสิทธิภาพที่มีต่อชุมชน พิจารณาได้จากผลการดำเนินงานตามแผนงานวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรมส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพต่อชุมชน ดังนี้ 1) มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมมากขึ้น 2) มีวินัยในตนเองและสังคมมากขึ้น 3) มีจิตอาสาช่วยงานสังคมมากขึ้น 4) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 5) ลดปัญหาอาชญากรรมในชุมชนเป็นแบบอย่างที่ดี ลดปัญหาอาชญากรรมในชุมชน เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดในช่วงก่อนและหลังการเป็นสถานศึกษาต้นแบบคุณธรรมคือ วิทยาลัยมีความสะอาด ความร่มรื่น การทะเลาะวิวาทของนักเรียนลดลง การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบ มีสัมมาคารวะ ทำความเคารพครู เจ้าหน้าที่ เดินเข้า-ออกวิทยาลัยอย่างเป็นระเบียบในตอนเช้า มีการสร้างระเบียบแถวด้วยจิตสำนึก ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ มีการเข้าแถวอย่างเป็นระเบียบ เช่น ในกิจกรรมหน้าเสาธง ช่วยรักษาความสะอาดของวิทยาลัย เมื่อเก็บสิ่งของ หรือของมีค่าได้ จะนำส่งให้ครู เพื่อประกาศหาเจ้าของ เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยการบริหารสถานศึกษาต้นแบบคุณธรรมอาชีวศึกษา กรณีศึกษา : วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัย โดยใช้หลักการการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เน้นการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study Research) มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

1. ผลการถอดบทเรียนกรณีศึกษา : วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม จังหวัดราชบุรี ได้ดำเนินการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรม ตามแนวคิด PIE (การวางแผน-Planning, การนำไปใช้-implementation, การประเมินผล Evaluation) ของ Newby, et al. (2000) ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรม ประสบผลสำเร็จโดยพิจารณาจากผลการดำเนินการที่ส่งผลต่อผู้บริหาร ครูและนักเรียนมีพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกเป็นไปตามคุณธรรมเป้าหมายและบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ของวิทยาลัย คือ มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตอาสา ได้จากการถอดบทเรียนในการบริหารโครงการวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรม ประกอบด้วย มีการวางแผน (Planning) การดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอย่างเป็นระบบ ได้แก่ การกำหนดผลงานที่ต้องการ (Output) การกำหนดเค้าโครงการทำงาน การกำหนดกิจกรรม (Activity) และผู้รับผิดชอบ และการคิด

งบประมาณ เป็นต้น การนำแผนไปปฏิบัติ (Implementing) ได้แก่ การมอบหมายการปฏิบัติแก่ผู้รับผิดชอบ การเตรียมการปฏิบัติ ลงมือปฏิบัติหรือดำเนินการ และการติดตาม กำกับ ดูแล และช่วยเหลือให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามแผน การติดตาม กำกับ และประเมินผล (Evaluating) ได้แก่ การตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผน การตรวจสอบผลงานว่าเป็นไปตามที่กำหนดไว้ และการพิจารณาปัญหาและอุปสรรคที่ต้องการ รวมถึงการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้สามารถนำไปสู่ภาคปฏิบัติได้จริง และรายงานผลการปฏิบัติงานสอดคล้องกับงานวิจัยของธนสาร บัลลังก์ปัทมา (2563 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก และ 10 องค์ประกอบย่อย 2. รูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เป็นรูปแบบที่มีชื่อว่า “MSMM Model” โดยเป็นรูปแบบที่มีโครงสร้าง และวิธีการบริหารงานตามขอบข่ายและภารกิจด้านการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมตามแนวคิดโรงเรียนคุณธรรม หลักโลกบาลธรรม และการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก และ 10 องค์ประกอบย่อย

2. จากผลการวิจัยประสิทธิผลที่เกิดขึ้นจากการเป็นวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรม นั้น พิจารณาได้ใน 2 ประเด็น คือ

2.1 ประสิทธิภาพที่มีต่อโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า คุณธรรมของผู้บริหารวิทยาลัยเทคนิคโพธาราม ครู และนักเรียน นักศึกษา มีพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกที่พึงประสงค์ตามคุณธรรมเป้าหมายและตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน คือ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ มีจิตอาสา และมีประสิทธิผลนอกเหนือจากเป้าหมายอีกเช่น ได้กลยุทธ์ในการบริหารโครงการ ได้แนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จได้บทเรียนที่ดี ได้ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง พฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น ผลการสอบโอเน็ตดีขึ้นทั้งโรงเรียน ฉะนั้นการดำเนินการต้องอาศัยความร่วมมือกับทุกภาคส่วนจึงจะทำให้ประสบผลตามเป้าหมาย ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพระเรืองฤทธิ์ คัดข่างบน (2558 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่องคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กรณีศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 ในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สถานศึกษา โรงเรียน สถาบันครอบครัว และสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาความร่วมมือกันเพื่อส่งเสริมและสร้างพฤติกรรมเชิงคุณธรรมที่พึงประสงค์ในสังคมไทย โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ในสังคมเชิงจริยธรรม ระบบการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีระบบแบบแผนร่วมกัน หลักการทางศาสนา และการสร้างแบบอย่างปฏิบัติเชิงคุณธรรมจริยธรรมที่ดีแก่เด็กและนักเรียนในชุมชนสถานศึกษา

2.2 ประสิทธิภาพที่มีต่อชุมชน จากการที่วิทยาลัยเทคนิคโพธารามได้รับการคัดเลือกให้เป็นวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรม ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นต่อชุมชนในด้านครอบครัว ผู้ปกครอง มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกับนักเรียนนักศึกษา คือ 1) มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมมากขึ้น 2) มีวินัยในตนเองและสังคมมากขึ้น 3) มีจิตอาสาช่วยงานสังคมมากขึ้น 4) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 5) ลดปัญหาอาชญากรรมในชุมชน ลดปัญหาการทะเลาะกันของนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษา มีผลทำให้เกิดความสงบสุข กลุ่มเยาวชนมีความประพฤติเรียบร้อย ช่วยเหลืองานในชุมชน มีจิตอาสาทำงานเพื่อสังคม สร้างความร่วมมือกันในชุมชน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวิริยา ทวีพัฒนะ และคณะ (2559 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การเตรียมการและการวางแผนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 2) การดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 3) การประเมินติดตามผลพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 4) การปรับปรุงดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เมื่อได้ดำเนินการตามขั้นตอนกระบวนการ โดยใช้โครงงานคุณธรรมและกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียนนั้นมีความคุณลักษณะอันดีตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนเพิ่มมากขึ้นทั้งในด้านครอบครัว และในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า การดำเนินโครงการวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรมอาชีวศึกษา : กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม จังหวัดราชบุรี ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนในด้านพฤติกรรมที่ตรงกันทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน นักศึกษา และชุมชน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารโครงการในสถานศึกษาอื่น ๆ ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาอื่นสามารถนำเอารูปแบบ กระบวนการดำเนินงานตามรูปแบบของวิทยาลัยเทคนิคโพธาราม จังหวัดราชบุรี ไปปรับใช้ได้ให้เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษาของตน
2. การสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเป็นสิ่งสำคัญมากในการบริหารโครงการวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรม ฉะนั้นจึงต้องใช้กลยุทธ์ในการสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนให้มีความต่อเนื่อง สม่ำเสมอ
3. คุณธรรมเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิต ครูควรมีความตระหนักในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียนควบคู่กับการให้ความรู้ทางด้านวิชาการ
4. การดำเนินงานต้องพัฒนาครูและนักเรียนให้เป็นคนมีความรู้ความสามารถจึงจะทำให้การบริหารโครงการวิทยาลัยต้นแบบคุณธรรมประสบผลสำเร็จ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ควรศึกษาการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ปกครองและผู้นำในชุมชนที่ส่งผลให้งานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน มีความต่อเนื่องและยั่งยืน
2. ควรศึกษากลยุทธ์ในการสร้างแรงจูงใจบุคลากรในสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษานำมาใช้เพื่อได้มีองค์ความรู้และนำไปปรับใช้ได้ดีกับสถานศึกษาอื่น ๆ
3. ควรศึกษากระบวนการจัดทำโครงการงานของผู้เรียนวิทยาลัยคุณธรรม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เกษม วัฒนชัย. (2557). **หนังสือโรงเรียนคุณธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ.
- ธนสาร บัลลังก์ปัทมา. (2563). **รูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา**. คุษณินพนธ์ศึกษาศาสตรคุษณินพนธ์ิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ธนวัน สายเนตร และคณะ. (2562). **การพัฒนาแบบการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านคุณธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ตามนโยบายโครงการโรงเรียนคุณธรรม กระทรวงศึกษาธิการ**. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร**, 7 (ฉบับเพิ่มเติม), 362-379.
- พระครูปลัดวิสุทธิ์ นริสสุโร (ชาวเกตุ) และ อุทัย สติมัน. (2558). **อาชีวศึกษากับการบูรณาการค่ายคุณธรรมเชิงพุทธ**. **วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**, 2 (1), 81-89.
- พระเรืองฤทธิ์ คัดข้างบน. (2558). **คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กรณีศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 ในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย**. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย**.
- วิริยา ท้าวพัฒนา และคณะ. (2559). **การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดพิจิตร**. **วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร**, 18 (2), 225-229.
- ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2559). **คู่มือปฏิบัติโรงเรียนคุณธรรม**. กรุงเทพฯ : บริษัทสหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2560). **แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

- สมปอง ใจดีเฉย และคณะ. (2554). การสังเคราะห์องค์ความรู้กระบวนการสร้างโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรม
จริยธรรม (บางมูลนากโมเดล). กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม.
- สุรางค์ จันทวานิช. (2561). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 24. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- New by, T. J., et al. (2000). *Educational Technology for Teaching and Learning*. 2nd edition.
Upper Saddle River, NJ : Merrill/Prentice-Hall.